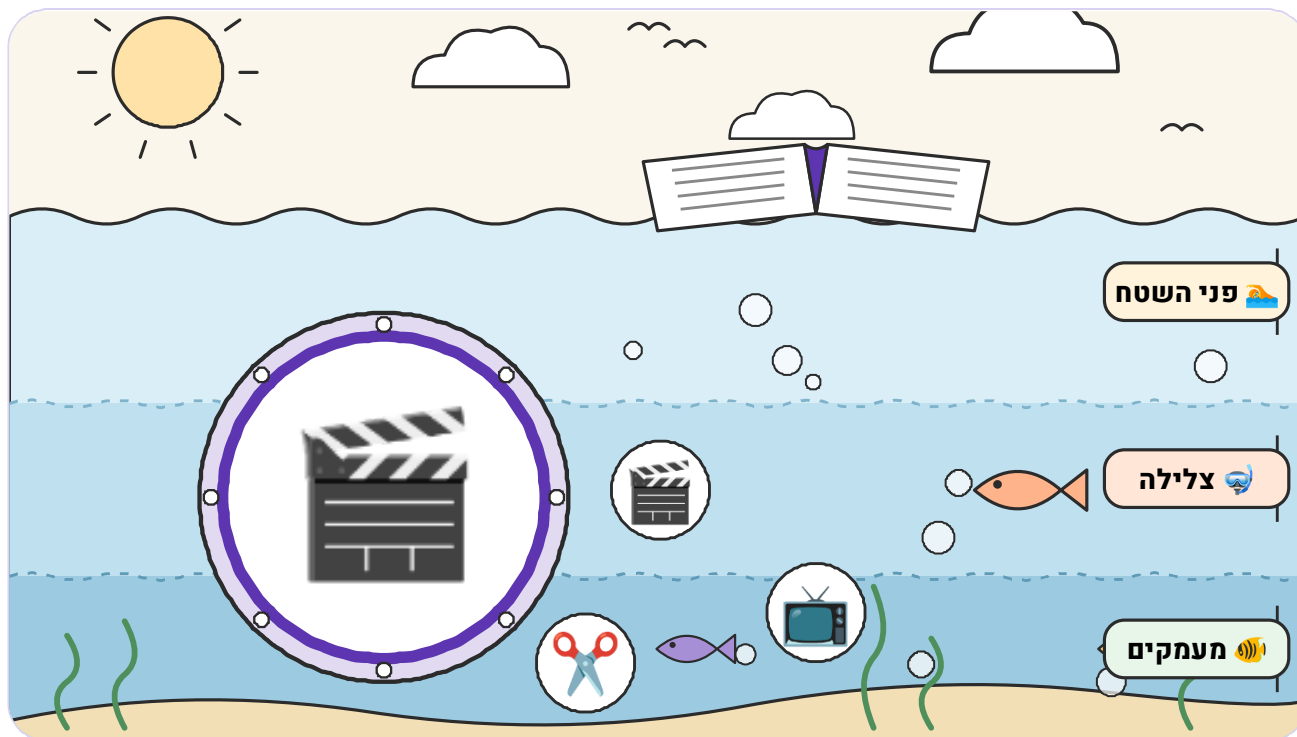

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • חנ"מ (אותיות גדולות ותמונות)

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך

סדרה, ריאליטי ודוקו – מי ממיין את המסך, הפרק ששינה הכול, איך "מבשלים" פרק בעריכה, והאם הצפייה טובה לנו? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: מה יש מאחורי המסך?
- 11 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

חנ"מ

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה - חנ"מ. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבחין בין סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקו־ריאליטי ומצלמה נסתרת, ולהבין מה מיוצר מראש בכל סוג.
- להבין איך עריכה בונה דמויות וסיפור, למשל "הרשעית של העונה" ו"הדבקת משפטים", ולצפות בעין ביקורתית.
- לפתח אמפתיה למשתתפים ולמשתתפות אמיתיים, להימנע מלעג ומפגיעה ברשת ובקבוצת הכיתה, ולנסח עמדה מנומקת על צפייה מודעת.

גרסה קצרה - 10 דקות

מציגים את המשפט "בלי תסריט לא אומר בלי הפקה" ואת המשפך: עשרות שעות של חומר גלם מול דקות ספורות על המסך. קוראים את פסקאות 2-5 בסיפור על מאיה ו"הדבקת המשפטים", ושואלים: מה ראו על המסך ומה קרה באמת? מסיימים בתרגול קצר של עש"ד"ק ובתזכורת: לא לועגים לאנשים אמיתיים, וכשמשוהו מטרד פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על פרק אחד שראיתם בסדרה או בתוכנית ריאליטי. מה לדעתכם צולם שם "באמת", ומה ייתכן שתוכן מראש או נערך? והאם קרה לכם פעם ששיניתם דעה על מישהו בגלל רגע אחד על המסך?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן מול המסך: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו חברה הופכת בן לילה ל"רשעית של העונה" והתגובות כואבות: ע – עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, ש – מכווצים את האגרופים ומשחררים לאט, נ – נשימה איטית פנימה ונשיפה ארוכה, ד – דיבור עצמי: "זו עריכה, לא כל האמת", ק – קדימה, צעד אחד קטן: לבדוק, לשאול, לתמוך. מעש"ה מנחה איך לעזור לחבר או לחברה שנפגעו: מ – מחויבות, "אני כאן איתך", ע – עידוד לפעולה, משימה קטנה עכשיו; ש – שאלות, "מה קרה? מה עוזר לך?"; ה – הבניית רצף: מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה. גש"ר מאח"ד מזכיר שיש שישה ערוצי התמודדות: גוף (נשימה, תנועה), שכל (לזהות עריכה), רגש (לתת שם לתחושה), אמונה וערכים (כבוד לאדם אמיתי), חברה (לדבר עם חברים ועם מבוגרים) ודמיון (לדמיון את הסצנה המלאה שלא שודרה). חברה הפכה בן לילה ל"רשעית של העונה" והתגובות ברשת כואבות? עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, שרירים – משחררים, נשימה איטית, דיבור עצמי – "זו עריכה, לא כל האמת", וקדימה – צעד אחד: לבדוק, לשאול, לתמוך. כשמשו פוגע – פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וצלילה ראשונה	שאלת הפתיחה: מה צולם "באמת" ומה תוכנן? שקופית הפתיחה עם הצוללת ארבעת המסכים. מזכירים כלל כיתה: מדברים על תוכניות, לא לועגים לאנשים אמיתיים ולא מציינים שמות של תוכניות.
10	פני המים: מפת המסך	קריאת הטקסט המידעי עם הטבלה: סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקר ריאליטי ומצלמה נסתרת. בתחנת העצירה כל זוג משבץ בטבלה תוכנית מוכרת בלי לומר את שמה, ומתאר רק את מאפייניה. משחק המיון: קרוב לריאליטי או לסדרת תסריט.
10	מתחת למים: הפרק ששינה הכול	קריאת הסיפור על נועה, עומר ומאיה. עוצרים אחרי השיחה עם מאיה: איך הייתם מרגישים לו זה קרה לחבר או לחברה שלכם? מסבירים את "הדבקת המשפטים" בהדגמה של גזירת מילים מעיתון. מתרגלים יחד עש"ן ד"ק.
8	איך מבשלים פרק	הצגת שרשרת הייצור: אודישנים, צילומים, "אנשי הסיפור" ועריכה. משפך עשרות השעות מול הדקות הספורות. דנים בשאלה המקצועית: לא "האם ערכו?", "אלא"מה בחרו להראות, מה נשאר בחוץ, ולמה?", וגם במחיר האנושי של תדמית ערוכה.
8	המעמקים: חברים או מלכודות?	קריאת הטקסט הטיעוני או תמצית שלו. מזהים טענה, נימוקים, טענת נגד והפרכה. הכיתה מנסחת יחד שני סעיפים ל"חוזה צפייה מודע": כמה זמן, איזה תוכן, ועם מי מדברים אחרי.
4	סיכום וכרטיס יציאה	סבב קצר: "אני צופה אחרת כי...". כותבים כרטיס יציאה. מזכירים את הפנייה למבוגרים: כשמשו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה בשלושה מפלסים. לפני הקריאה: מפעילים ידע קודם בעזרת שאלת הפתיחה, וסוקרים את הכותרת ואת הטבלה. במהלך הקריאה: עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים בשוליים "תוכן" או "אמיתי", ומחפשים מילות קישור. אחרי הקריאה: עוברים בין המפלסים, מפני המים (מה כתוב) אל מתחת למים (למה הכותב או הכותבת בחרו כך) ועד המעמקים (מה דעתי ומה זה אומר על הצפייה שלי). אפשר לשלב גם משחק נכון או לא נכון, למשל: "בריאליטי המשתתפים מקבלים תסריט מלא" (לא נכון), ומיון של משפטים כמו "דמות רשעית בפרק = אדם רשע במציאות" (טעות נפוצה).
- כללי שם ועובדות: לא מזכירים בשיעור שמות של תוכניות, ערוצים, רשתות או אנשים אמיתיים. כשתלמידים ותלמידות מביאים דוגמה, מבקשים מהם לתאר רק את המאפיינים. את התאריכים משאירים כלליים: תוכנית מתיחות ותיקה מסוף שנות הארבעים וסדרה תיעודית מתחילת שנות השבעים. את הנתונים מהטקסט הטיעוני מציגים בזהירות, "לפי ההערכות": סקר אמריקאי שלפיו בני נוער צורכים בממוצע כשמונה וחצי שעות של מסכי בידור ביום (לוודא), ונתון בריטי שלפיו רוב גדול מאוד של הילדים צופים בסרטונים ברשת, כ-96% (לוודא). מדגישים שאלה נתונים מחוץ לישראל.
- מרחב מוגן: זהו שיחה תומכת ולא טיפול. לא מבקשים מאף אחד לשתף חוויה אישית של פגיעה ברשת מול הכיתה. הדיון נשאר ניטרלי כלפי גוף ומראה: לא מתארים גופים, ומזכירים שסטנדרטי היופי בריאליטי מעוותים. אם עולה חשש שתלמיד או תלמידה נפגעים מתגובות ברשת או מקבוצת הכיתה, מפנים בשקט ליועצת. כשמשהו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – חנ"מ

כל תשובה שמבטאת יחס טוב מתקבלת, למשל "לא צוחקים", "אומרים מילה טובה", "שואלים מה שלומך" או "מספרים למבוגר". עוזרים לבחור בעזרת הציפים ומחזקים: על המסך יש אנשים אמיתיים, ואם משהו מרגיש לא בסדר – הולכים ליועצת או למבוגר שסומכים עליו.

מפתח תשובות למורה – חנ"מ. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	אנשים אמיתיים 🧑
2	בוחרים מה להראות ✂️
3	ליועצת 🧑
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון
7	<p>לצחוק על ילדה מהתוכנית ← 🙄 לא טוב; 🗣️ לכתוב מילה טובה</p> <p>← 🙌 טוב; 🍰 לשלוח סרטון פוגע ← 🙄 לא טוב; 🧑 לספר ליועצת</p> <p>← 🙌 טוב</p>
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

לפני	בזמן	אחרי
<p>מסתכלים מה רואים בתמונה?</p>	<p>קוראים לאט שורה ועוד שורה.</p>	<p>מספרים מה קרה?</p>
<p>חושבים על מה הסיפור?</p>	<p>מסמנים מילה קשה – עיגול.</p>	<p>מרגישים מה אני מרגיש/ה?</p>

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי	מפתיע אותי	לא הבנתי	משפט חשוב	מילה לא מוכרת
------------	------------	----------	-----------	---------------

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט	☐
קראתי את כל הטקסט עד הסוף	☐
סימנתי מילה שלא הבנתי	☐
קראתי שוב את מה שלא היה ברור	☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים
ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר עם תמונות

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
	תוכנית	
	מצלמים	
	צוחקים	
	יועצת	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

אני

- מה אני חושב/ת? 🧡
- מה אני מצייר/ת? 🎨

השאלה שלי: 🗣

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חנ"מ 🌿

צלילה

חושבים

- למה? 🤔
- מה מרגישים? 😊

השאלה שלי: 🗣

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חנ"מ 🌿

פני המים

מוצאים

- מי? 👤
- מה קרה? ❓

השאלה שלי: 🗣

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חנ"מ 🌿

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂️

תוכנית	
מצלמים	
צוחקים	
יועצת	
מראים רק קצת	
לא צוחקים	

הטקסט · טקסט קצר עם תמונות

מה יש מאחורי המסך?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר עם תמונות. מה לדעתכם יש מאחורי המסך?

הניחוש שלי:

מילון קטן

תוכנית

מצלמים

צוחקים

יועצת

הערות שלי

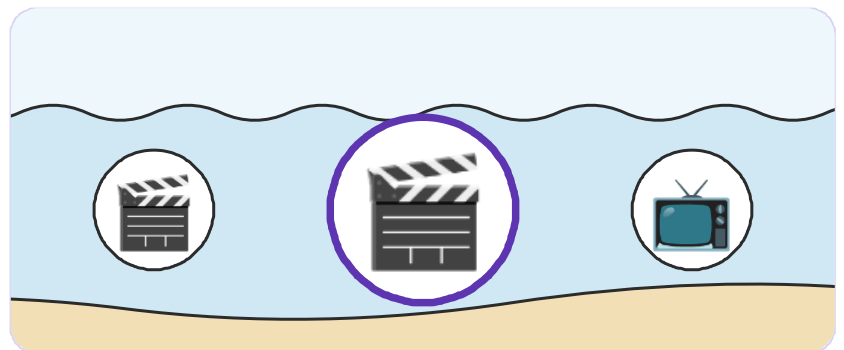
1 בתוכנית יש אנשים אמיתיים.

2 מצלמים הרבה, ומראים רק קצת.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן?
מה לדעתכם יקרה עכשיו?

3 לא צוחקים על אנשים מהמסך.

4 משהו מציק? מדברים עם היועצת או עם מבוגר.

שאלות לפי עומק • חנ"מ

מה יש מאחורי המסך?

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

קראו ומצאו את התשובות בטקסט.

תמונה ומילה

פני המים • כתוב בטקסט

1

מי נמצא בתוכנית ריאליטי? (הקיפו את התמונה הנכונה)

דרקונים

רובוטים

אנשים
אמיתיים

תמונה ומילה

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה העורכים עושים? (הקיפו את התמונה הנכונה)

משחקים
כדור

בוחרים מה
להראות

אופים עוגה

תמונה ומילה

פני המים • כתוב בטקסט

3

למי פונים כשמשו מציק? (הקיפו את התמונה הנכונה)

ליועצת

לחתול

לטלוויזיה

שאלות לפי עומק · חנ"מ

מה יש מאחורי המסך? (המשך)

בדיקת פרטים

פני המים · כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
בתוכנית יש אנשים אמיתיים. 📺	☐	☐
מראים את כל מה שמצלמים. ✂️	☐	☐
משהו מציק? מדברים עם מבוגר. 🧑	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים · כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

עוגה

היועצת

קצת

מחסן מילים:

1. ✂️ מצלמים הרבה, ומראים רק _____.

2. 🧑 משהו מציק? מדברים עם _____.

חלק ב' - צלילה

צוללים קצת: נחשוב יחד. 🤿

סימון בטקסט

צלילה · בין השורות

6

מסמנים בטקסט

• הקיפו את המילה "אמיתיים" בטקסט.

שאלות לפי עומק · חנ"מ

מה יש מאחורי המסך? (המשך)

מיון וארגון

צלילה · בין השורות

7

מיינו: טוב או לא טוב? – גזרו והדביקו במקום הנכון

לא טוב 🖐️

טוב 👍

לשלוח 📦 ✂️
סרטון פוגע

לכתוב מילה 🗨️ ✂️
טובה

לצחוק על 😂 ✂️
ילדה מהתוכנית

לספר 🗣️ ✂️
ליועצת

קישור מושגים

צלילה · בין השורות

8

מתחו קו בין הציור למילים

א. לא צוחקים

ב. אנשים אמיתיים

ג. מדברים עם מבוגר

ד. מראים רק קצת

1. 📺

2. ✂️

3. ❤️

4. 🗣️

שאלות לפי עומק · חנ"מ

מה יש מאחורי המסך? (המשך)

מארגן גרפי

צלילה · בין השורות

9

כתבו או ציירו: מה עושים ומה לא עושים?

לא עושים 🙅	עושים 👍

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם לספר ולצייר.

העברה למקרה חדש

המעמקים · מעבר לשורות

10

מה נועם יכול להגיד?

מקרה לבחינה: 😊 נועם והתוכנית 🔍

נועם ראה תוכנית בטלוויזיה. ילד בכיתה צחק על אדם מהתוכנית.

שאלות לפי עומק · חנ"מ

מה יש מאחורי המסך? (המשך)

שם:

כתיבה ונימוק

המעמקים · מעבר לשורות

11

מה אפשר לכתוב לחבר או לחברה שעצובים בגלל תגובות ברשת?

זו עריכה

אני איתך

בוא/י נלך ליועצת

את/ה חשוב/ה לי

מה עוזר לך?

כלי חוסן

המעמקים · מעבר לשורות

12

חבר עצוב. כתבו לו: "אני כאן איתך" (מ – מחויבות).

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

13

ציירו מצלמה ואדם אמיתי בתוכנית.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת שבתוכנית יש אנשים אמיתיים.
			אני יודע/ת שמראים רק חלק ממה שמצלמים.
			אני יודע/ת למי לפנות כששמשהו מציק.

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך • חנ"מ

כרטיס יציאה

תאריך:

כיתה:

שם:

1. דבר אחד שלמדתי:

2. מבוגר שאפשר לדבר איתו:

3. מילה טובה לחבר או לחברה:

כמה נהניתי מהטקסט? ⑤ ④ ③ ② ①

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

🤿 לצלול פנימה · סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי
המסך · חוברת תלמיד לחנ"מ

